

Filozofická fakulta UK vzpomíná na zesnulé oběti z řad vyučujících

Měsíc po útoku na fakultě připomínají kolegyně a kolegové z FF UK památku dr. Lenky Hlávkové z Ústavu hudební vědy a dr. Jana Dlaska z Ústavu germánských studií.

Jan Dlask (5. 9. 1973 – 21. 12. 2023)

Vzpomínka na dr. Jana Dlaska

Se smutkem, který slovy vůbec nelze vyjádřit, vzpomínáme na našeho dlouholetého kolegu, kamaráda a přítele, literárního vědce a učitele Mgr. Jana Dlaska, Ph.D. Byl to člověk neokázalý, originální a hlavně laskavý. Jeho život, zasvěcený především tvůrčí vědecké práci a pedagogickému působení na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, byl nesmyslně přerván 21. prosince 2023.

Jan Dlask se narodil v roce 1973 v Pardubicích. Po maturitě na tamním gymnáziu se přihlásil na magisterský obor finština-švédština, který v roce 2000 absolvoval státní závěrečnou zkouškou a obhajobou diplomové práce na téma „Finskošvédský spisovatel Christer Kihlman a společenská problematika v jeho díle“. O dva roky později se pustil do doktorského studia

oboru germánské literatury a do psaní práce disertační, kterou zasvětil všestrannému zmapování a analýze debaty mezi dvěma finskošvédskými autory: Christerem Kihlmanem a Henrikem Tikkanenem. Disertaci obhájil v roce 2010 a k oběma svým oblíbeným spisovatelům a jejich dílu se následně často vracel.

Vědecky byl díky své jazykové kombinaci vždy rozkročen mezi finskou a švédskou, resp. skandinávskou literaturou, jejich ideální propojení našel ovšem v literatuře finskošvédské. Literárněsociologickou sondu do jejích poválečných dějin, kterou provedl v disertaci, následně rozšířil ve svém postdoktorském projektu podpořeném v letech 2014–2016 Grantovou agenturou ČR, jehož hlavní výstup představovala monografie *Dějiny finskošvédské literatury v perspektivě bourdieuovské sociologie* (2018).

Postupem času bourdieuovskou inspiraci a zaujetí finskošvédskou literaturou přenesl na obecnější rovinu zájmu o menšinové literatury a život etnických menšin, ať už se jednalo o sámskou menšinu na severu Evropy či o ugrofinské menšiny žijící na území Ruska. Tento zájem logicky vyplýval z Janova sociálního cítění a smyslu pro spravedlnost, které u něho šly ovšem ruku v ruce s kritičností vůči nebezpečně naivním utopiím. Kromě toho publikoval články o moderní finské literatuře, v posledních letech zejména o dílu Miky Waltariho, o literatuře brakové, zvláště tradici švédské detektivky, či o recepci finské literatury v českém prostředí z hlediska literární sociologie.

Od roku 2002 Jan Dlask vyučoval kurzy finské literatury a překladatelské semináře Finských studií, resp. na Oddělení finských studií, a to nejprve v rámci Ústavu obecné lingvistiky FF UK, od roku 2015 v Ústavu germánských studií FF UK. Od září 2023 Oddělení finských studií ÚGS vedl. Ke studentům přistupoval se stejnou poctivostí a otevřeností jako k vlastním vědeckým tématům. Byl vždy systematický, pečlivý a nápomocný. Vedl desítky bakalářských a diplomových prací na nejrozličnější literární a kulturně-literární témata, napsal také

řadu oponentských posudků na závěrečné práce zdejších studentů skandinavistiky či oboru baltistika na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně.

Překladatelské práci se sám věnoval spíše okrajově, o to více k ní však vybízel studenty, jimž byl vždy připraven pomoci jako konzultant či autor podstročnicku. Redakčně se podílel na dvou čtenářsky velmi úspěšných studentských antologiích povídek: *Lesní lišky a další znepokojivé příběhy* (2016) a *Za letních nocí se tu nespí lehce* (2019). Byl také součástí širšího týmu, který pod vedením jeho bývalého žáka Michala Švece přeložil a k vydání připravil antologii finské lyriky *Bílé přeludy na vlnách* (2022).

Za velmi podstatnou součást své práce Jan Dlask vždy považoval i popularizaci svého oboru v podobě recenzí na překlady severské beletrie i non-fiction, různých aktualit i studií, které pravidelně publikoval mj. v časopisu *Tvar*, v revue *Souvislosti* či v internetovém literárním časopisu *iLiteratura.cz*. Nepsal však jen o čistě literárních tématech. Jako homo politicus se aktivně zajímal o současné společenské i politické dění jak na severu Evropy, tak v Česku, o čemž svědčí řada jeho textů zveřejněných např. v časopisu *Přítomnost*. Ve svých článcích často obě prostředí trefně srovnával, kriticky hodnotil a hledal vhodné inspirace pro českou politickou scénu, školský systém i akademické prostředí. Spolupracoval také se Skandinávským domem, kde býval hostem různých literárních pořadů či diskuzí.

Vyjmenovat vše, čím Honza žil, bohužel daleko přesahuje rozsah tohoto textu. Kromě literatury a politiky měl tento hrdý Pardubičák rád vlaky, hudbu kapely Mňága a Žďorp, finské dehtové pastilky a moučníky všeho druhu. Je těžké pochopit, že náhlý tragický odchod empatického kolegy a oblíbeného učitele Jana Dlaska, toho dobrého, mile staromódního člověka pevných zásad, je definitivní. Z množství zpráv, projevů účasti a vzpomínek, které stále přicházejí nejen z České republiky, ale i od kolegů z mnoha finských, švédských, polských či německých

univerzit, od dávných absolventů i současných studentů, je jasné, že důležitým členem finštinářské rodiny i širšího severogermánského (nejen) akademického společenství bude i nadále.

Nezapomeneme.

Za kolegy a přátele

dr. Lenka Fárová, dr. Michal Kovář a prof. Viola Parente-Čapková

Finská studia – Ústav germánských studií FF UK

Lenka Hlávková **(17. 8. 1974 – 21. 12. 2023)**

Vzpomínka na dr. Lenku Hlávkovou

Mezi ty, kteří byli v onen předvánoční čtvrtek doslova vyrváni z našeho středu, patří i ředitelka Ústavu hudební vědy Lenka Hlávková, akademická pracovnice s mezinárodním renomé, ale také milující manželka a matka dvou dětí.

Vystudovala hudební vědu na FF UK v Praze pod vedením doc. PhDr. Jaromíra Černého, CSc., nejprve v magisterském (1993–1998) a posléze i v doktorském studiu (1999–2004). Jaromír Černý zásadně ovlivnil její celoživotní odborné nasměrování k hudbě v českých zemích 15. a počátku 16.

století, což je patrné už z diplomové i disertační práce, které se věnují polyfonnímu mešnímu ordináriu v klíčovém hudebním prameni oné doby – v kodexu *Speciálník*.

Její podrobné analýzy repertoáru nejenom tohoto rukopisu přinesly nové poznatky jak o hudbě samotné, tak o možných cestách, po nichž k nám doputovaly četné skladby věhlasných zahraničních mistrů. Stejně soustředěnou pozornost však věnovala i dobové domácí tvorbě. V desítkách odborných studií, konferenčních příspěvků a popularizačních článků publikovaných doma i za hranicemi dokázala vrátit české země na pomyslnou odbornou mapu raně novověké hudební Evropy a učinit z nich atraktivní badatelské téma.

Svůj výzkum podnikala jak individuálně, tak i v týmové spolupráci, z níž nejvýznamnější je evropský projekt *HERA Sound Memories: The Musical Past in Late-Medieval and Early-Modern Europe* a národní projekt GA ČR *Expro Staré mýty, nová fakta: české země v centru hudebního dění 15. století*. Vždy však s ohledem na to, že předmětem výzkumu je hudba, která nesmí zůstat jen na potištěném papíru, ale má znít a pomáhat s poznáváním a chápáním zvukového světa dávných staletí. Díky její práci tak vznikaly nejenom koncertní dramaturgie, ale i nahrávky.

Ruku v ruce s vědeckou činností se s neúnavnou obětavostí věnovala také organizační práci, díky níž našemu ústavu vybudovala širokou síť kontaktů rozprostřenou po evropském i severoamerickém kontinentu. Jedním z vrcholů tohoto snažení bylo uspořádání 45. ročníku putovní konference *Medieval and Renaissance Music Conference* v Praze v létě roku 2017. Své organizační schopnosti ovšem necílila pouze směrem ven, ale aktivně se zapojila do chodu našeho ústavu nejprve jako tajemnice a posléze v letech 2012–2015 a 2021–2023 i jako vedoucí. Nelze nezpomenout ani její snahu o co nejaktivnější zapojení studentů do života katedry jak v odborné rovině, tak i v rovině praktického provozování hudby, bez něž si muzikologii ani nelze představit.

Lenčinu osobnost vědeckou ovšem nelze zcela oddělit od Lenky prakticky založené, jež i v leckdy povzneseném akademickém prostředí dokáže stát nohama pevně na zemi a být vnímavá k radostem i strastem běžného života. Jednou z takových radostí (a jedním z jejích velkých darů) bylo specifické kulinářské umění, jímž obohacovala již od svých doktorských studií závěrečný bod ústavních schůzí s názvem „různé“ a z nějž také dokázala vytvořit jeden z nejúčinnějších prostředků své zahraniční vědecké diplomacie.

Ačkoliv její život skončil tak náhle a brutálně nedlouho před dosažením padesátky, rozhodně nelze říci, že by odešla s prázdnýma rukama. Nadále po ní zůstávají tři věci. Zaprvé její osobní víra ve skutečnost, že hudba je ten nejkrásnější dar, jehož se člověku mohlo dostat a že je tím nejúžasnějším a nejvíce vzrušujícím předmětem vědeckého zkoumání, jaký si lze představit. Zadruhé naděje, že díky mezinárodní vědecké spolupráci posuneme naše poznání o notný kus dále, naděje, že díky poctivé pedagogické práci získáme následovníky mezi nadšenými studenty. Zatřetí láska k práci, k oboru, k lidem kolem něj. Ale také láska k rodině, již dokázala z celého srdce dávat i při plném pracovním nasazení.

Čest její památce!

dr. Jan Baťa

Ústav hudební vědy FF UK